ژیانی دووبارەی ئادەم ... سەباح ڕەنجدەر

مانگ ورد ورد لەگەڵت دەڕوا
دیمەنەکانی ئەولا و ئەملای ڕێگا
ئەنگوستیلەی پەیمانی بەهەشتت لە پەنجە دەسووڕێنن
دروود بۆ وچان و بەهرە و فەرهەنگی پاراو و بێ پایانی ئادەم
دوای تەواوکردنی هەر شیعرێك
ڕووبەڕووی یەك دادەنیشین
ئاو دەزێتە چاوی و بە شكۆ و هەڵچوونەوە شتێك دەڵێت
چی لە دڵت بووەتە ترپەی ڕووداوێك و بە کپی هەڵت دەداتە ناو تەمی بەیانییان
منیش لە سەر پشتی ئەسپە گوێڕایەڵەکەم لە سەیرکردنی ئومێدێکدا
هەتاوی خولیا لێی دام
کاتێك ڕاستەقینە دەبێژێ و خۆی دەلاوێنێتەوە
فرمێسکی دەشت و پێدەشتی تەکیە و خانەقا دەخووسێنێت
فرمێسك پیشەی خوداوەندی یاد و ئاهە
لەگەڵ هەر داباریـنێکدا
ترسی بوڕکان لە هەناوی زەوی کەمتر دەبێتەوە
هەمیشە تەواوبوونی شیعر دەمترسێنێ
خۆشەویستی هات و نەڕۆیی
سڵاوی لە بڕوای دڵ کرد
چۆنت ویست ئاوها ڕێگات لە ژێر پێدا کشا و سێبەری دەستم لەسەر سەر ڕاگرتی
چۆنت ویست ئاوها ماڵئاوایم لێ کردی
چۆنت ویست ئاوها تۆڕم هەڵدایە ناو ئاو
چۆنت ویست ئاوها تۆڕم لە ئاو دەرهـێنا
ڕك و کینەی خۆت بخۆرەوە
بڕوانە مانگ بە یاد و ئاهی خوداوەندانەوە دەسووتێت
مانگ وشەیەکە لە ماناکەی ناگەم
ورد ورد لەگەڵت دەڕوا
دیمەنەکانی ئەولا و ئەملای ڕێگا
ئەنگوستیلەی پەیمانی بەهەشتت لە پەنجە دەسووڕێنن
تریفە لەناو شاخی کەڵەکێوی و لەپکەشینەی
ناوچەوانی خانوو دەتوێتەوە

بەدبەختی و خۆشبەختی هاوسەنگەری حەکایەتحوان دەردەکەون
دەنگ لە دوور و نزیکەوە دێت
ڕەنگ لە دوور و نزیکەوە دەناسرێت
هاتن و ناسین ئەوینێکی بێ پایان سەردەخەن
لەم خانووە دێرینەی دەربەندی گۆمدا
خانەدان و خانمێك
جگەرگۆشەی بەهرەداریان سەرپێ خست
لە هێلانەی باڵندەشدا
قەپێلکە هێلکەی ترووکاو کەوتوونەتە حەوشە
ساڵجەژنی نۆبەرەیانە
خانەدان سوارچاك و مامز بە هیوای بەختی باش
لە بۆسە و چاڵ دەپەڕێنێتەوە
پەڕینەوە لە بۆسە و چاڵ بۆ حەکایەتخوان لەئارادایە
خانم ناولەپی گەرم و چاوی ئاهەنگگێڕ تیژ دەکات
پەتاتە لە کۆڵگە هەڵدەکەنێ و لەسەر پشتی سێڵ دەیبرژێنێت
یاری پیت و ناوێك بۆ حەکایەتخوان لە ئارادایە
نۆبەرەش داوا لە خوداوەندی یاد و ئاهــ دەکات
هەوری ئاسمان جۆگێڵکێ پێ بکات
گەواڵەی خەواڵووش پێڵووی چاوی سووك هەڵنێ
شێرەکلێیەك بە دەسکی دەرگای ماڵی
خانەدان و خانم وەنووساوە
دوو مانگ بە ئاسمانەوەن
چاویان لە ڕوونی گوڵەنێرگز پاراو بووە و بەختیان کراوەتەوە
ئاڵوودەن بە
شکۆی خەرمانی گەنم
تەنکیی باڵی مێشهەنگوین
سووك هەڵگرتنی پێی کارئاسك
کانی بەردەم ڕەشماڵی کۆچەریان
مانگ لە جیاتی ئەو بەهرەدارانەی
لە خانووی دێرینی دەربەندی گۆم سەرپێ کەوتن
ئێشك لە شکۆی سروشت دەگرێ
نووشتەی چاوەزار بە ناوچەوانی خانوو جۆلانە دەکات
بخوور تا نەسووتێت بۆنی بڵاونابێتەوە
درەخت تا بەرز نەبێتەوە سێبەر ناگرێ
ئاو تا نەڕوات ئاوازی لێ پەیدا نابێت
پشکۆ تا نەبێتە خۆڵەمێش با نایبات
نوڕە لەناو کۆڵگەی برنجدا

تا ئەژنۆ خۆی هەڵکردووە و نینۆکەکانی دەبریسکێنەوە
بەخت خەڵاتی کردم و هەستم بە بەختەوەریی کرد
کاتێك شێتانە بۆ لای ڕامکرد
خواستێکی خودایی بەرەو ئەو شوێنەی بردم
ختووکەی ڕەگ و گەڵای برنج
چاوەڕوانی بە سوودی ڕەخساند و لە وادەی خۆی دوانەکەوت
بریسکەی نینۆکی نواڵە
لە تاسەی یاداشت مایەوە
کەو سەری خستە سەر قۆمەتێك برنج
دەمی بە قاقبەقاقی ئاسوودەیی گەرم کرد
چ هۆگربوون و نیازێکی پاکە بە هیواوە ڕاکەی
ڕوخساری مەحاڵ دەبێتە ئاوێنە بۆ بەرانبەر
لۆچی ڕوخساری زەوی پاڵاوگەی ئاوی نەمرییە
ئەستێرەناسێکی گەڕۆك دەیگێڕێت
لۆچی ڕوخساری زەوی نەزرە
مرازی نامرادان پڕی دەکەنەوە
ڕوخساری خانووش نووشتەی لە خشتەبردن فڕێ دەدا
ئادەم و حەوا بە دەستی پڕ گەنم و جۆ هاتنە سەر زەوی
لە ناو ئەو هەموو سروە ئارامەی مانگی ئاداردا
دێم و دەچم
ئاسمان دەبارێنێت
لەگەڵ هەر دابارینێکدا
ترسی بوڕکان لە هەناوی زەوی کەمتر دەبێتەوە
ڕوخساری مەحاڵ دەبێتە ئاوێنە بۆ بەرانبەر
لۆچی ڕوخساری زەوی پاڵاوگەی ئاوی نەمرییە
ئەستێرەناسێکی گەڕۆك دەیگێڕێ
لۆچی ڕوخساری زەوی نەزرە
مرازی نامرادان پڕی دەکەنەوە
ڕوخساری خانووش نووشتەی لەخشتەبردن فڕێ دەدا
بەهاری پێست نەرم
هاوینی دەروون گەرم
پایزی بە شکۆ و شەرم
زستانی نۆبەتداری نەرم
ئێستا کاتی بانگی شیعرە
بە کاتی لێدانی دڵی من و خوداوەندی یاد و ئاه
لێدانی دڵ هەموو شتێکی من دەزانێت و چاوساغی هەقیقەتە
نواڵە لە قۆزاخەی مندا بۆنی خەمڵاند

منیش لە قۆزاخەی شیعر
ئەرێ گیان لە کوێی جەستەدا دەژی
خەڵاتی خوداوەندی یاد و ئاهـ بوو
جگە لە نواڵە نەمتوانی بیر لە هیچ خانمێکی تر بکەمەوە
بەناو دارستاندا دێت
لە سێبەری درەختە گەورەکان پیاسە دەکات و لکە نزمەکان لا دەدا
پێی وەك باڵندەی بچووك دەجووڵێتەوە
باڵندەی دێرینی هەولێر شەهید کرا
فڕینی لە یادمان ما
دایکی شەهیدێك تەرمی باڵندەی دێرینی هەولێری
وەك دەسکە نێرگز و مێخەك
لە قەراغ ڕێگاکاندا بۆ فرۆشتن داناوە
هێلانەی بەسەر منارەوە
لە سەبەتەیەکی بەتاڵ دەچێت و تاجی مۆزەخانەی هەولێرە
لە چاوی پیس بە دوور بیت ئەی مۆزەخانە
بریسکەی چاوم لە بریسکەی قۆپچەی کراسی دیاری بەهەشت دەدا
وەرزی بەرگەیینی درەختی چلئاوازە
بۆن و بەرامەی لە سەدا و زەماوەندی باڵندان دەڕسکێت و بۆ ئاشق دەدوێ
سروەیەکم خۆشخەبەرە
سڵاوی لە بڕوای دڵ کردووە
بە بۆنی درەختی لاڕێ مەست دەبم و گۆرانی خودایی دەڵێم
لە گۆرانیمدا خوداوەندی یاد و ئاهـ ستایش دەکەم
ئاسوودەیی چرا بەدەستان
دەبێتە بەری مزر و شیرینی درەختەکانی
بۆن بە درەختی لاڕێوە دەکەم
کۆچەرێکم هەوارم هەست بە لێدانی دڵی دەکرێت
سێبەری چرا بە دەستانی بەسەردا کەوتووە
گەیشتم بە شوێن پێی خۆم و گوێ لە بێدەنگی مردن دەگرم
مردنیش گەیشتووەتە ئەوپەڕی و دواقسەی لەگەڵمدا دەکات
خودا ڕووەکی ئاوی بۆ ماسی ڕواند
گوڵی سەر دووگردی نوێژ لە بن باڵی کۆتر ڕواوە و بۆنی کۆچ دەدا
دیکتاتۆریش ددانی گورگی بە سەد نەخشی فریودەر نەخشاندووە
لەبەر خاتری ئەوەی درەختی مردنم بە سێبەر و بەر بکەم
دڵم لە سینگمدا کتێبی نوێژەکانی هەڵگرتووە
خیرا لێدەدا و پێستی تەنك بووەتەوە
خێرا جەنگ لەگەڵ دووڕوو بەرپا دەکات

خێرا قۆزاخەی پڕ دەبێت و لە شوێنی بڵند دایدەنێ
خێرا دەبێتە برای شیری ئاوڕۆنکەی سەر ئاوی تەنك
مانگ وێنەی نیوە بازنەیەکی لە سەر ڕووی ئاو دروست کردووە
من ئاوازی ناو مانگم
نامرادان لە تریفەی سەرڕووی ئاو نزیك دەکەمەوە
تریفەی سەرڕووی ئاو
دڵی پڕە لە خولیای ژیان و لە زەنەك دوورکەوتووەتەوە
جاڵجاڵۆکە داوی تەونی درێژ کردووەتەوە
بۆ ئەوەیەتی خاوەن ماڵی پێ ببەستێتەوە
خاوەن ماڵیش لە تووڕەییان سوور هەڵگەڕاوە
خاڵخاڵۆکە بەسەر دەستی شووشەواتفرۆش نیشتووەتەوە
بۆ ئەوەیەتی گۆسکەی هەنگوین و دەنکە قاوەی ماڵە خاڵان
بهێنێتە بازاڕی کۆیلە فرۆشان
خاڵیش لە تووڕەییان سوور هەڵگەڕاوە
جاڵجاڵۆکە و خاڵخاڵۆکە
لەسەر کارتی جەژنانە خۆیان بە ئێمە ناساندووە و ڕەنگ و ڕوویان داگیرساوە
نواڵە دێ و بەهانە لە قۆزاخەی دڵ دەگرێ
لە نێوان بەردی گرانبەها و گوللەی شەرمن
دەنووسێت لەم ژیانەدا یەکتر بیننینەوە هەیە
بۆ تاریك داهاتن زۆری نەماوە
مر□ق لە تاریکیدا مەیلی ئاگر دەکات
دوا مەشخەڵ
ڕێوڕەسمێکی ناقۆڵا لە شار
ڕێوڕەسمەوان لە داخان سەری لەناو شانەکانی نقووم کردووە
چاوەکانیشی لە چاوی باڵندەی گۆشتخۆر دەچن
جەنگ لە هاواری ئەسپ ناسراوە و باوەشی بۆ دواڕۆژ کردووەتەوە
دواڕۆژ ماڵی شایستەی نەمرانە
درەختی مردنی تێدا بە سێبەر و بەر بکەین
بەڵێ درەختی شکۆداری مردن
کتێبی نوێژەکان ئەفسانەی دواخۆشەویستیمن
سروەی مانگی ئادار
دەوروپشتی باڵندەی دێرینی پێ ڕوون دەبێتەوە
ناو بۆ ڕۆژەکانی دادەنێت
سەرگەردان و پڕ ئامانج
بە شەقامەکاندا گەڕا و لەناو سیبەکانی درەختی باخی گشتی مایەوە
نیشتیمان چ بایەخێکی بۆ من هەیە کە برسیەتی دەمی منداڵەکانمی

سێکرد بێت
حەزم لە پیاسە لەگەڵ خۆم و کێوبڕینە
لە پیاسە لەگەڵ خۆم و کێوبڕیندا یادەوەری دێنە فریام
هێرشی کلێ دەشکێنێت
ماسی هەڵدەدەمە ناو حەوزی شووشە
گۆرانیش لە یاد و ئاهی خوداوەند بەرهەم دێنم
بەفر جوانییەکە گران بێ لك و پۆپ
خوێن و گۆشت دەخاتە منداڵدانی سروشتەوە
پاشان پەیمان لە بەهەشت وەردەگرێ
چی نیشانەیە بۆ ئازادی
ئەو نیشانانەی کە نین
وڵاتێك لە ویستی خەڵکەکەی خۆی ماندووە
هەندێك ویست بەر مەرگ دەکەون
ئەوانی دی بەردە پیرۆزەن
لەسەر کێلی ئەو سەرکردانەی لە شێرەبەفرینە دروست دەکرێن
دادەندرێن
بۆ نیشانە و بەرد هاوێشتن
چیمان بۆ دەکرێ
چیمان بۆ ناکرێ
چیمان پێ دەکرێ
چیمان پێ ناکرێ
پەنجەرە و دەرگا بە چییەکان مۆرکراون
ڕووناکیش لە بن حەفت لێفەی دێوان دەنرکێنێت
سۆزیشی بۆمان هەیە
لە باوەشی دایکی ئەو شەهیدەی
تەرمی باڵندەی دڕینی هەولێری
وەك دەسکە نێرگز و مێخەك
لە قەراغ ڕێگاکاندا بۆ فرۆشتن داناوە
هیچ شتێك جێگای نابێتەوە سۆز نەبێت
پێش ئەوەی باڵندەی دڕین جەرگسووتاو بکرێت
تای سییەکانم بەرز ببووەوە
دڵ جێ بە خۆ ناگرێت و بەردەوام جێ دەگوازێتەوە
ئەی جێ هەموومانت حەپەساندووە
باڵندەی دڕین
حەکایەت و
چیرۆکی فۆلکلۆری و
پەند و

قسەی نەستەقی
کۆڵان و شەقامی شاری گوێ لێ بووە
هەناسە لە سینگتان ڕاگرن
بە جەربەزەییەکی زۆرەوە
دەیکاتە گۆرانی و لە بۆنە تایبەتییەکاندا دەیڵێت
ئەو سەرکردەیەی لە شێرەبەفرینە دروست دەکرێ
بە ڕاستی دەبێتە سەرۆك
لە بنی دەریا دەگەڕێن
گەوهەر بۆ تاجی دەدۆزنەوە
هەتاوی پڕ ڕەنگی ناخ
هەتاوی پڕ دەنگی ئاخ
هەتاوی پڕ ڕەنگی باخ
هەتاوی پڕ دەنگی داخ
لە بێشایی شاخی کەڵەکێوی بەهەشتی دۆڕیندراوە وەردەگرێتەوە
پاشان بە هەمان شاخ
فووی لە مووی وەریوی سەر دەموچاوی ئادەمیی کرد
ئادەم لە دایکێك نەبووە و ناوکی نەبڕاوە
کەواتە نەگریاوە و پێستەچی نامەی دوانەخستووە
بای ناوەخت چلچرای نەخستووەتە مەترسییەوە
خوانی بەیانی بۆ خێزان و منداڵەکانی ئامادە نەکردووە
نەهاتووە خولیای تەڕی ژیان بلاوێنێتەوە و فەرهەنگی سروشت دەوڵەمەند بکات
بەهار خورپە بۆ قووڵایی گیان هەڵدەکشێنێ
هاوین تۆز و گەردی گەردەلوول لە دەمارەکانماندا دەپاڵێوێ
پایز بە دەرگای زیودا دێت
زستان دەوڵەمەندکاری فەرهەنگی سروشتە
نیشتیمان چ بایەخێکی بۆ من هەیە کە برسییەتی دەمی منداڵەکانمی سڕ کرد بێت
حەزم لە پیاسە لەگەڵ خۆم و کێوبڕینە
لە پیاسە لەگەڵ خۆم و کێوبڕیندا یادەوەری دێنە فریام
هێرشی کلێ دەشکێنێت
ماسی هەڵدەدەمە ناو حەوزی شووشە
گۆرانیش لە یاد و ئاهی خوداوەند بەرهەم دەهێنم
قەلەڕەش باڵە تەپە دەکات
منیش لەو ئاسۆیە دەڕوانم کە لەناو دڵمدا درێژ دەبێتەوە
ئادەم دەمامك وەك دەبدەبەی دەم با
بەولا و ئەملادا دەچێت

ئەو دارەی تەمبووری لێ دروست کرا
ئەو دارەی تابووتی لێ دروست کرا
ئەو دارەی پەیژەی لێ دروست کرا
ئەو دارەی فەلاقەی لێ دروست کرا
من خۆم بە چاوی خۆم بینیم
دار سکاڵای کرد و زمان لە دەمیدا شکا
من بە گوێی خۆم بیستم
دار سکاڵای کرد و زمان لە دەمیدا شکا
درەختی مردن بە سێبەر و بەر کراو
هاوڕێیەکی بە نان و نمەکە
بەیانییان لە خۆیەوە بە ئاگا دێت
هەوای فریاکەوتن تای سییەکانی دابەزاندووە
درەخت لە مرۆڤ سەر و گەردەن بەرزترن
لەناو یەك کێڵگەدا هەڵدەچن
ڕەنگ و دڵی یەکتریش کفن ناکەن
دانایی ئاگر نیوەی لە باوەڕی کەلەپوورە و نیوەی لە بۆنی مێژوو
پاشماوە ی وڵات وێرانیی دەخاتە دەستەکانمانەوە
هونەرمەندی شێوەکار بە فڵچەیەکی نەرم
تۆز و گەردی وڵات وێرانیی لە دەست و شانمان دەتەکێنێت
هونەرمەند جەنگاوەرێکە نیوەی لە باوەڕی کەلەپوور و نیوەی لە بۆنی مێژوو
ئەسپ لەناو بەفردا سڕ نابێت
باڵندەش لە ئاسماندا گەرم دەبێتەوە
پەڕەسێلکە لە بنمیچی تەلار و کەلاوەوە
غار دەداتە سەر درەختی چلئاواز
لە چەقۆی دەستی ئادەمیی ورد دەبێتەوە
ئەو چەقۆیەی داری تەڵی بۆ گۆپاڵ پێ خۆش کردووە
ئێسکی گۆزینگی مرۆڤیشی پێ هەڵکۆڵیوە
بە پەرۆشەوە چەقۆی هەستەکانی تیژ دەکات و تاڵانی لەسەر دادەنێت
دواتر لەناو کێڵاو و دەستەسڕدا پەنای دەدا بۆ فرۆشتن
کەڵەباب
چاو و
گوێ و
لووت و
دەمی
لەسەریدا جێگۆڕکێیان کردووە
قاچێکیشی لە زەوی کێشایەوە

بە سینگی خۆیەوەی نووساند
سینگی درەختی بنەماڵە و قەڵای مێردانە
ڕێوی و
جەردە و
پاشدز و
ناکەسبەچە
تەماشای دەکەن و ئاوی چاویان دەڕژێتە بەرپێیان
ئادەم دەمامك وەك دەبدەبەی دەم با
بەولا و ئەملادا دەچێت
بەفر بۆ ئەوەی داوای لێبووردن بکات
ساردایی خستە باڵی باڵندەوە
من ڕێگایان پێ دەدەم
بۆن لە گەرمای دڵی مندا کۆچ بکەن
لە یادەوەرییان بنیشنەوە
دەنگ لە دوور و نزیکەوە دێت
ڕەنگ لە دوور و نزیکەوە دەناسرێت
هاتن و ناسین ئەوینێکی بێ پایان سەر دەخەن
لەبیرکراوی حەکایەتەکان
لە بەندیخانەیەکی لەبیرکراودا
لە تاوان دڵی لە چاوی هاتەدەر
پێشتریش فێنك و دڵخۆش لەناو خوناوی بەهاردا مێوانی ژیان بوو
بە خۆشییەکی تەواو لە نزیك هەموو شتەکانەوە دڵی کرابووەوە
نزیك قامیشەڵانێك گۆرانییەك چاوەڕوانە بگوترێت
نزیك ڕەشماڵێك فانۆسێك چاوەڕوانە چاوی ڕووناك بکرێت
نزیك داستانێك ئەسپێك چاوەڕوانە تەپێ لێبدرێت
نزیك ئاهەنگی ساڵجەژنێك ئەفسوونێك چاوەڕوانە ببێتە حەکایەت
تیپێك حەکایەتخوان پێکەوە بڕژێنە گۆزەکانمانەوە
مانگیش چاوی کەوتووە و لە نزیك
قامیشەڵان و
ڕەشماڵ و
داستان و
ئاهەنگی ساڵجەژنێك پشوو دەدا
بەرەو قووڵایی زێد دەڕوات
دڵی ماسییەکی حەپەساو دەداتەوە
ژانی ددانئێشە نیوەگیانی کردووە
لە ئاوی بەرسێبەر سەرمای بووە
بۆ ئاوی هەتاوگر مل دەنێت

ستایشی شکێ□ی وردکەنان دەکات
بەلەمێك بەسەر ئاوێکی هەڵچووەوە
تازە سەرنشینەکانی بۆ خۆخنکاندن خۆیان هەڵداوە
لە دڵتوندیی خۆیدا پرسیارێکی کردە چەتر بەسەر سەری هەمووانەوە
قەڵا ئەو پێشمەرگە باڵندە کوژانە لەسەرت چی دەکەن
نیشتیمانییەك باڵندەی دێرینی هەولێری کوشت
بۆ ئەوەی کوژرانی ببێتە بۆنەیەکی نیشتیمانی
حاجی لەقلەق بوو بە ناونیشانی فەرهەنگی پاراو و بێ پایانی شەهیدان
نامرادی ناو بەیت و داستان
بەناو دارستاندا دێت
لە سێبەری درەختە گەورەکان پیاسە دەکات و لکە نزمەکان لا دەدا
قەڵەمکێشی هەناوی زەوی دەکێشێت
لە نێوان نامراد و هەناوی زەویدا
مەترسی سڕبوونی دەست هەیە
هەواڵی کۆچی بێ وادەش
لەم دەوروبەرە بێ باك ئەستێرەیەك هەڵات
دڵی من لە ناوی لێدەدات و چاوم بە دەوروبەری خۆمدا گێڕا
سەروشوێنی بێباکیم ناسیوە و لە لێدانی دڵ بێ ئومێد نیم
ئەو بەفرەی لە شەوێکی بێ هەوادا دەبارێ دەمێنێتەوە
لەناو پێڵووی هونەرمەندا دەبێتە مێژوو
چەندین ساڵ لەناو پێڵوودا دەست دەخاتە دەستی
باوەڕی کەلەپوور و بۆنی مێژوو
مانگ ورد ورد لەگەڵت دەڕوا
دیمەنەکانی ئەولا و ئەملای ڕێگا
ئەنگوستیلەی پەیمانی بەهەشتت لە پەنجە دەسووڕێنن
بەڵێ بەڕاستی مانگ برادەرێکی بە نان و نمەکە
شەڕی لەگەڵ
ڕێوی و
جەردە و
پاشدز و
ناکەسبەچە تەواو بووە